

Minister E. Wiebes
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

12 december 2017

Geachte heer Wiebes,

Wij vragen u om de zogenaamde salderingsregeling zoals die nu geldt voor particulieren, scholen, MKB-bedrijven, huurders en andere kleinverbruikers te handhaven tot 2023, zoals uw voorganger Minister Kamp heeft beloofd en in de motie van Vos/van Tongeren door de Kamer is aangenomen. We lichten dat verzoek graag toe.

- **Saldering: dé regeling voor grote groepen ‘gewone’ burgers**

De energietransitie vraagt veel veranderingen in een relatief korte tijd, als we de doelen van het klimaatakkoord van Parijs willen halen: de temperatuur op aarde niet verder laten oplopen dan 1,5 graad Celsius (ten opzichte van het pre-industriële tijdperk) en in ieder geval niet boven de twee graden. Voor burgers betekent dat: hun huis energieneutraal maken, anders gaan reizen (o.a. OV of elektrisch) en anders consumeren. Zo'n omslag in het leefpatroon creëert onzekerheid en zo kan het idee ontstaan dat de energietransitie grotendeels wordt afgewenteld op burgers. Eén van de weinige regelingen die de burgers zeer waarderen en die in toenemende mate wordt benut door gezinnen uit de middenklasse, is de salderingsregeling voor zelfopgewekte zonne-energie. Met een jaarlijkse **groei van geïnstalleerd vermogen van 91%** (PWC-rapport voor minister Kamp), zien we dat enthousiasme duidelijk terug en dragen de burgers voor een belangrijk deel de investeringen voor de groei van zonne-energie. Na een aanloop van enige jaren, zien we juist nu dat grote groepen burgers die niet tot de zogenaamde ‘elite’ behoren, mee gaan doen.

- **Saldering creëert draagvlak en ook enthousiasme voor besparing**

Dit is de belangrijkste regeling voor burgers in deze energietransitie. Mensen zijn er enthousiast over en rekenen op voortzetting tot minimaal 2023. Het is een regeling die gunstig is voor iedereen, ook de mensen die maar drie of zes panelen hebben. Deze regeling creëert draagvlak en leidt ook tot energiebesparing, want met zonnepanelen wordt het een sport om de rekening omlaag of op nul te krijgen. Het maakt mensen warm voor meer ingrijpende maatregelen in het huis die cruciaal zijn in de energietransitie, zoals elektrisch koken en verwarmen. Daarnaast groeit de **werkgelegenheid in de markt voor zonne-energie** enorm.

Vrijwel alle nieuwbouwwoningen die momenteel en in de toekomst worden gebouwd, hebben zonnepanelen. Dit is een vanzelfsprekendheid geworden in de nieuwbouw. Bewoners vragen erom. Inmiddels zijn er al duizenden NOM nieuwbouwwoningen gerealiseerd. De salderingsregeling is een geweldige katalysator die dit alles teweeg heeft gebracht en die de verduurzaming ook betaalbaar maakt. Zowel burgers als bedrijven rekenen daarom eensgezind op de toegezegde voortzetting tot minimaal 2023.

- **Groei zonne-energie komt net op stoom: vasthouden!**

Voor een **goede balans** in het energiesysteem is de groei van zonne-energie nodig, naast de groei van windenergie. Bij de energietransitie gaat het niet alleen om de meest kosteneffectieve regeling, maar ook om die balans. Dus ook al is zonne-energie duurder dan windenergie, deze dient net zo sterk te groeien. De salderingsregeling stimuleert die groei in zonne-energie.

- **Betaalbare opslag is er niet in 2020, dus handhaaf salderen tot 2023**

Uw voorganger minister Kamp schrijft in zijn brief van 3 januari 2017 dat de salderingsregeling tot stand is gekomen om het wettelijk kader in overeenstemming te brengen met de feitelijke situatie waarin analoge meters terug draaien als zonne-energie via het dak teruggevoerd wordt in het elektriciteitsnet. Die analoge meters zijn er nog steeds, dus als het salderen in 2020 wordt afgeschaft ontstaat het risico op ongelijke behandeling.

In de toekomst zal dat salderen wellicht niet meer nodig zijn als mensen in hun eigen huis opslagcapaciteit hebben en op die manier zelf hun energie overdag opslaan en 's avonds weer gebruiken. Betaalbare opslag voor de middenklasse is nog niet aanwezig en wordt voor 2020 ook niet verwacht. Op termijn is het wel belangrijk om ook opslag en slim sturen van de opgewekte energie te betrekken in de salderingsregeling.

- **Nu reeds rem op investeringen door '2020' in regeerakkoord**

Huurders, scholen, sportverenigingen en eigenaren van ander maatschappelijk vastgoed nu ook in toenemende mate zonnepanelen te plaatsen, dankzij de huidige salderingsregeling. Nu het nieuwe kabinet heeft aangekondigd deze al in 2020 te willen stoppen, zien we meteen dat investeringen stoppen en financiers niet meer willen financieren. Een regeling die jaarlijks bijgesteld kan worden en minder bijdraagt, levert zoveel onzekerheid op dat de groei van zonne-energie meteen stagneert, net nu huurders ook beginnen te profiteren en scholen de stap durven te maken.

De woningcorporaties zijn er vooral om op lange termijn hun **huurders** een comfortabele, betaalbare woning te bieden. Het **behoudt van saldering is daarbij van groot belang**, omdat die ervoor zorgt dat de betaalbaarheid verbetert door lagere woonlasten. Zeker ook voor de NOM woningen.

In Nederland heeft slechts 2% van de huurwoningen (50.000 woningen) zonnepanelen, terwijl er nu al plannen op de plank liggen om dat het komende jaar te verdubbelen. Deze plannen staan voor een deel 'on hold' omdat er lange termijn zekerheid nodig is en huurders per saldo voordeel moeten hebben wat bij de huidige voorstellen onzeker is. In Nederland stoppen we steeds te vroeg met succesvolle regelingen.

- **Salderen is niet duur**

Eerder is berekend dat de salderingsregeling de Staat 80 miljoen minder inkomsten per jaar oplevert. Daar staat echter tegenover extra inkomsten uit de zonne-energiesector, waar veel banen zijn geschapen en producten worden afgenomen, dus extra loon- en inkomstenbelasting, BTW en winstbelasting. Daar staat ook tegenover extra duurzaam energievermogen aangeschaft door burgers. En daar hebben we nog veel meer van nodig, willen we uit de achterhoede van Europa en de OECD komen op het gebied van duurzame energie. Salderen is een kosteneffectieve manier om draagvlak bij burgers te creëren voor energietransitie.

- **Nieuwe regelingen voor 2023 zijn geen optie**

Er circuleren twee alternatieven voor de huidige salderingsregeling. De eerste is alleen een subsidie bij de aanschaf van zonnepanelen. Daar zullen de meer dan 450.000 huishoudens die al zonnepanelen hebben

echt heel ongelukkig over zijn, want hen werd iets heel anders voorgespiegeld. Onder minister Kamp was de regeling nog tot zeker 2023 toegezegd met een afbouwregeling voor bestaande installaties. Als er nu ineens in 2020 een einde komt aan die regeling, verwachten wij wel een serieuze reactie van de burgers.

De tweede optie waarover wordt gesproken is een soort feed-in regeling. Er is meer tijd nodig om die goed te ontwerpen en in te regelen. Laten we die niet overhaast in 2020 lanceren, maar zoals eerder toegezegd in 2023. Een snelle verandering voor 2020, zoals aangekondigd, leidt nu al tot het stoppen van financiering van zonnepanelen door financiers van maatschappelijk vastgoed vanwege deze dreigende verandering. Zij willen langjarig weten waar ze aan toe zijn. Scholen, huurders, sportverenigingen: er kwam nu net beweging, stop het niet.

Tot slot: behoud juist nu datgene waar enthousiasme voor is onder burgers!

Het duurt enige tijd voor de massa durft mee te doen en voor het maatschappelijk middenveld aanhaakt. Die tijd is nu gekomen. In een tijdsgewricht waarin we juist de transitie moeten versnellen en het draagvlak onder de bevolking niet willen verliezen, is het **vroegtijdig afschaffen van de salderingsregeling een enorme slag**. Dat vergroot niet het vertrouwen in de politiek, zeker nadat minister Kamp recentelijk heeft toegezegd de regeling tot 2023 in stand te houden. We hopen ook dat er na 2023 een regeling komt die voor mensen met een modaal energiegebruik gelijkwaardig is aan het salderen. Op de langere termijn is het zaak om ook opslag en slim sturen van de opgewekte energie te betrekken in de regeling.

In deze tijd hebben we sociale oplossingen nodig, die burgers enthousiasmeren en meenemen in dit proces. Behoud dus de salderingsregeling tot minstens 2023 en benut de investeringbereidheid van burgers voor HUN transitie!

Hoogachtend,

Doekle Terpstra	- Voorzitter UNETO-VNI
Marnix Norder	- Voorzitter Aedes vereniging van woningcorporaties
Fries Heinis	- Algemeen directeur Bouwend Nederland
Jan Fokkema	- Directeur NEPROM
Leendert Meijers	- Adjunct directeur NVB-bouw
Claudia Bouwens	- Lente-akkoord Zeer Energiezuinige Nieuwbouw
Bart Combée	- Algemeen directeur Consumentenbond
Berend de Vries	- VNG voorzitter Milieu Energie en Mobiliteit
Marc Calon	- Voorzitter LTO Nederland
Ronald Paping	- Directeur Woonbond
André Dippel	- Directeur OM Nieuwe Energie, 36 lokale duurzame energie coöperaties
Jaap Hoeksema	- Directeur Noordelijk Lokaal Duurzaam, 77 lokale duurzame energie coöperaties
Siward Zomer	- Directeur ODE Decentraal
Felix Olthuis	- Voorzitter REScoopNL
Marjan Minnesma	- Directeur Urgenda
Donald Pols	- Directeur Milieudefensie

- Marjolein Demmers - Directeur Natuur en Milieu
- Joris Thijssen - Directeur Greenpeace
- Roebyem Anders - Stichting Schooldakrevolutie
- Rolf Heynen - Directeur Nationaal Solar Trendrapport & Solar Solutions Int.
- Christiaan Brester - Directeur Lens Energie
- Bram Leijten - Directeur Zelfstroom
- Niels Bartels - Directeur Energie in Huis
- Dennis Gieselaar - Directeur 4BLEU
- Frank Heijckmann - Directeur KiesZon
- Social Enterprises - Sungevity, Stichting Wij Willen Zon, ThuisBaas

